

HANDLINGSPLAN MOT MOBBING

Del 1: Forebygging

Del 2: Manual for bruk i mobbesaker

**DALSGRENDA
MONTESSORISKOLE**

Innhold:

Del 1: Forebygging

«Et barn»	s. 3
Kapittel 9A i Opplæringsloven (Elevenes psykiske miljø)	s. 3
Hva er mobbing?	s. 4
Åpen og skjult mobbing	s. 4
Digital mobbing	s. 4
Faresignaler/ kjennetegn på mobbing	s. 4
Mobbing - Kjennetegn og årsaker	s. 5
lover, regler og rutiner	s. 6
Forebygging mot mobbing	s. 7
- Relasjonsbygging	s. 8
- Trivselsfremmende tiltak og aktiviteter ved Dalsgrenda Montessoriskole	s. 9
Tiltak for å avdekke mobbing	
- Hvordan avdekke mobbing?	s. 11
- Hvordan melde mobbesaker?	s. 13
- Meldeskjema til bruk i mobbesaker	s. 14
Saksgang i en mobbesak	
- Oversikt over saksgangen i en mobbesak	s. 15

Del 2: Manual for bruk i mobbesaker

Manual for samtaler i undersøkelsessak om <u>mulig</u> mobbing	
- Samtale med mulig mobbeoffer	s. 19
- Samtale med mulig mobber	s. 20
- Gruppesamtale	s. 21
Manual for samtaler og arbeid i en <u>mobbesak</u>	
- Samtale med mobbeoffer	s. 22
- Samtale med mobberne	s. 23
- Gruppesamtale	s. 24
- Samtale med mobbeoffer og plagere	s. 25
- Samtale med foresatte til mobbeoffer	s. 26
- Samtale med foresatte til plagere	s. 27
Sanksjoner dersom samtalemodellen ikke lykkes	s. 28
Støtte til offeret	s. 29
Støtte til mobberen	s. 30

Et barn

Et barn som kritiseres, lærer seg å fordømme

Et barn som straffes, lærer seg å sloss

Et barn som hånes, lærer seg å bli sky

Et barn som utsettes for ironi, får dårlig samvittighet

Et barn som oppmuntres, lærer seg fortrolighet

Et barn som møtes med toleranse, lærer seg tålmodighet

Et barn som får ros, lærer seg å verdsette

Et barn som opplever rent spill, lærer seg rettferdighet

Et barn som får føle vennskap, lærer seg vennlighet

Et barn som får oppleve trygghet, lærer seg tiltro

Et barn som blir satt pris på, og får kjærtegn, lærer seg å kjenne kjærighet i verden.

Dorothy Law Nolte, oversatt av Andre Bjerke

Opplæringsloven kapittel 9a (Elevenes psykososiale miljø)

Skolen skal aktivt og systematisk arbeide for å fremje eit godt psykososialt miljø, der den enkelte eleven kan oppleve tryggleik og sosial tilhør.

Dersom nokon som er tilsett ved skulen, får kunnskap eller mistanke om at ein elev blir utsett for krenkjande ord eller handlingar som mobbing, diskriminering, vald eller rasisme, skal vedkommande snarast undersøkje saka og varsle skoleleiinga, og dersom det er nødvendig og mogleg, sjølv gripe direkte inn.

Dersom ein elev eller foreldre ber om tiltak som vedkjem det psykososiale miljøet, deriblant tiltak mot krenkjande åtferd som mobbing, diskriminering, vald eller rasisme, skal skolen snarast mogleg behandle saka etter reglane om enkeltvedtak i Forvaltningslova. Om skolen ikkje innan rimeleg tid har teke stilling til saka, vil det likevel kunne klagast etter føresegnene i forvaltningslova som om det var gjort enkeltvedtak.”

Hva er mobbing?

- **Med mobbing eller plaging forstår vi psykisk og / eller fysisk vold mot et offer, utført av enkeltpersoner eller grupper.**
- **Mobbing forutsetter et ujevnt styrkeforhold mellom offer og plager.**
- **Vanligvis brukes betegnelsen mobbing når episoden gjentas over tid. Hendelser som rammer elever en enkelt gang kan imidlertid og ha karakter av mobbing**

Kilde: *Senter for atferdsforskning UiS*)

Når voksne mobber barn, er den vanligste formen:

- Trakassering og uthenging
- Bruk av sarkasme
- Negative tilbakemeldinger over tid

Åpen og skjult mobbing

- **Åpen mobbing:**
  - Krenkelser som blir begått åpent, ved at man kan registrere det med sansene, f.eks. slag, spark
- **Skjult mobbing:**
  - Fordekt og indirekte mobbing, f.eks baksnakking, ryktespredning, utestengning
- Skjult mobbing kan foregå over svært lang tid og for mange kan plagingen medføre psykiske og sosiale vansker gjennom livet.
- Forskning viser at det er mye større sjanse for at voksne griper inn og stopper det som skjer når mobbing har en fysisk eller direkte verbal karakter enn når plagingen foregår på mer indirekte måter.

Kilde: *Tove Flack, Senter for Atferdsforskning, UiS*

Digital mobbing

- Erting og mobbing via mobil eller internett
- Bilder, video og tekst forsvinner ikke og spres raskt
- Nettmobbing kan være ekstra ødeleggende, fordi mobberen ofte ikke gjør seg til kjenne

Kilde: *Medietilsynet*

Faresignaler/ kjennetegn på mobbing

Dan Ulweus	Erling Roland	Andre kjennetegn
<ul style="list-style-type: none"> • Vondt i magen/ hodepine • Vil bare være inne og vegrer seg for å gå ut • Kommer hjem med ødelagte klær eller bøker • Skoleprestasjonene blir dårligere • Går omveier for å unngå bestemte personer	<ul style="list-style-type: none"> • Humørsvingninger/ tyr ofte til tårer • Ensomhet • Dårlig konsentrasjon • Få venner/ søker yngre venner • Engstelig	<ul style="list-style-type: none"> • Økende fravær på skolen/ kr. øvingstimene • Ofte deprimert • Isolert • Kontaktsøkende mot voksne • Endring i adferd

Mobbing - kjennetegn og årsaker

Mobbeofrene

Kort oppsummert er mobbeofrene barn eller unge som ofte viser mer frykt enn andre i pressede sosiale situasjoner, og tyr oftere til tårene når ting går dem imot. Selvbildet er ofte svekket og mobbeofrene er også noe under gjennomsnittlig skoleflinke, sammenlignet med andre barn.

Gutter som plages er under gjennomsnittet fysisk sterke, mens dette ikke ser ut til å spille noen rolle hos jentene.

Mobbeofrene er gjennomsnittlig mindre populære blant de andre elevene, og er ofte ensomme i friminuttene eller på fritiden. Fra forskning kan man ikke gi noe klart svar på om mobbing kan være selvforskyldt, men man anser likevel er dette også er en viktig faktor å ta med seg i helhetsvurderingen.

Plagerne

Skiller seg ikke stort fra gjennomsnittseleven, både gjennom utseende og presentasjoner.

Guttene er gjennomsnittlig sterkere fysisk, noe som ikke ser ut til å spille stor rolle hos jentene. Det kan virke som om plageren opplever større avstand enn normalt mellom den de er og den de ønsker å være- på visse områder.

En kjent teori er at plageren er mer aggressiv enn gjennomsnittseleven, og har en stabil tendens til å vise aggressiv atferd for eksempel i form av plaging.

Plageren er gjennomsnittlig like populær blant de andre elevene, og kan være med å opprettholde at plagingen blir stabil.

Familieforhold

Stort sett skiller ikke mobbeofrenes og plagernes familieforhold seg stort. Likevel skiller plagerens familie seg ved at plageren opplever mer ufred og mindre stabilitet mellom de foresatte, mindre varme og positiv støtte fra de voksne, og mer flytende og inkonsekvente grenser for hva som er rett og galt. Plaging kan altså være et aggresjonstrekk og en innlært sosial kode.

Klassen

Omfanget av mobbing varierer veldig fra klasse til klasse, og fra skole til skole.

Klasser med mye atferdsproblemer og mobbing kjennetegnes ved generell utrygghet mellom mange av elevene, negativ klikkdannelse og isolerte elever. Dette er ofte et resultat av uklare rutiner, mye uro og svak konsentrasjon om skolearbeidet. Dette bygger ofte på misforståelser om hva de andre mener - såkalt negative normer. Dette klimaet er en særlig stimulans for at plaging der forholdene ligger til rette for det. Svak ledelse fra lærernes side bidrar til slikt negativt klassemiljø.

Skolen

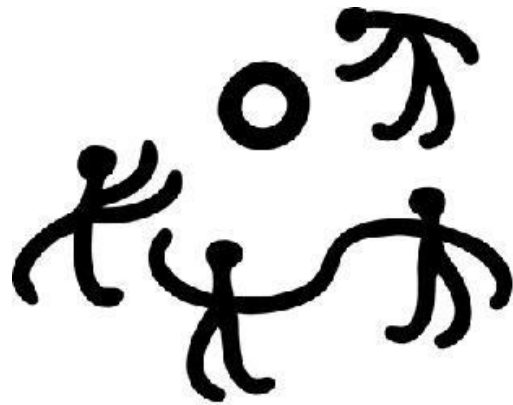
Det er stor sikkerhet at det finnes en sammenheng mellom andre atferdsvansker og mobbing. Man antar at dårlig samarbeid i kollegiet og svak skoleledelse bidrar negativt når det gjelder omfanget av mobbing på skolen. Samarbeidsproblemer bidrar vanligvis ikke til faglig utvikling i kollegiet. Slike problemer gir heller ikke den enkelte lærer nødvendig ryggdekning i klasserommet. Lærerstaben får problemer med å opptre konsekvent og samstemt ovenfor elevene.

Kilde: Barneombudet og Senter for Atferdsforskning

Lover, regler og rutiner

Hvem	Hva er det viktig at alle kjenner til?
Personalet	<ul style="list-style-type: none"> • Kjenner til: <ul style="list-style-type: none"> ○ § 9a i opplæringsloven ○ Ordensreglement for Dalsgrenda Montessoriskole ○ Handlingsplan for mobbing ○ Vaktordning • Legger til rette for: <ul style="list-style-type: none"> ○ Trivselstiltak på skole- og trinnivå • Melder fra til skolens ledelse dersom: <ul style="list-style-type: none"> ○ Elever blir mobbet
Elever	<ul style="list-style-type: none"> • Kjenner til at de har rettigheter og plikter knyttet til: <ul style="list-style-type: none"> ○ § 9a i opplæringsloven ○ Ordensreglement for Dalsgrenda Montessoriskole ○ Trinnregler • Har kjennskap til: <ul style="list-style-type: none"> ○ Hva mobbing er? ○ Hva vi gjør når noen mobber? ○ Bruk av ballbaner – bing, KUL, trinnråd og elevråd. ○ Skolens vaktordning • Tar kontakt med en voksen dersom: <ul style="list-style-type: none"> ○ Eleven selv blir mobbet ○ Ser at andre elever blir mobbet
Foresatte	<ul style="list-style-type: none"> • Må ha kjennskap til: <ul style="list-style-type: none"> ○ § 9a i opplæringsloven ○ Ordensreglement for Dalsgrenda Montessoriskole ○ Trinnregler ○ Forebyggende tiltak på trinn og skolen. ○ Handlingsplan mot mobbing. ○ Hva mobbing er? • Tar kontakt med skolen dersom: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ditt barn eller andre barn blir plaget eller mobbet • Forbygger mobbing ved å: <ul style="list-style-type: none"> ○ Være gode voksne rollemodeller ○ Snakke positivt om skolen ○ Omtale andre barn og voksne på en positiv måte ○ Følge skolens forslag til bursdagsfeiring ○ Delta på aktiviteter i regi av foresatte på trinnet

Forebyggende tiltak mot mobbing

Tiltak og aktiviteter som kan forebygge mobbing:

- Relasjonsbygging
- Trivselsfremmende aktiviteter og tiltak ved Dalsgrenda Montessoriskole

Relasjonsbygging

- Å bygge relasjoner til barn - og mellom barn, er helt grunnleggende for elevenes læring, trivsel og utvikling. Dersom voksne klarer å bygge en god relasjon, gir det grunnlag for trygghet, trivsel og motivasjon hos elevene.
- Å bygge positive relasjoner med elevene, gjør at lærer og elever blir kjent med hverandre. På den måten får lærer kjennskap til hva barnet trenger for å utvikle seg og trives.
- Skal klasse- og læringsmiljøet økes, må relasjonsbygging mellom elevene vektlegges. Å ha noen å være sammen med, øker den enkeltes trivsel. Det er den voksnes ansvar å sørge for at:
  - Alle har noen å være sammen med
  - Elever og lærere gjør hyggelige ting sammen.
  - Erting, plaging og mobbing tas alvorlig og forsøkes løst så raskt som mulig
  - Trinnet er samstemte og arbeider aktivt med konfliktløsning
  - Det er god kontakt med foresatte
- Skolen verdsetter og arbeider aktivt for å skape gode relasjoner mellom:
  - Voksen- elev
  - Elev – elev
  - Voksen – voksen
  - Voksen – foresatt
- Alle mennesker har behov for:
  - Anerkjennelse.
  - Noen som bryr seg om meg.
  - Liker meg.
  - Ser at jeg kan noe.
  - Ser at jeg gjør noe bra.
  - Viser meg at du ser.
  - Sier at jeg gjør noe bra.
  - Høre hva jeg sier.
  - Vise meg respekt.
- Et barn som utsettes for kjeft og kritikk blir ikke motivert for å fortsette arbeid. En voksen formidler ikke hva som ønskes, når den voksne kritiserer eller kjefter.

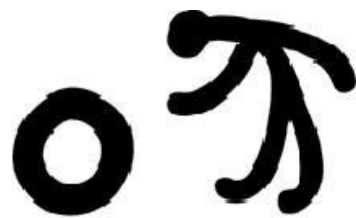

Trivselsfremmende aktiviteter og tiltak ved Dalsgrenda Montessoriskole

Aktivitet	Tidspunkt	Ansvar
Fellestur om høsten	Annethvert år i nærområdet/utenfor kommunegrensen	Grupper- varierer fra år til år
Fellessamlinger	Ca. en gang pr. måned	Grupper- varierer fra gang til gang
Juleverksted	I løpet av desember	Trinnet
Julegrøt	Desember	Sanitetsforeningen
Ski- og/eller skøytedag	Desember-mars	Grupper
Påskefrokost	Siste skoledag før påske	Grupper
Internasjonal dag	Juni	Elevråd, ledelse og lærere
Aktivitetsdag	Juni	Gruppeledere B-C
Vaktordning <ul style="list-style-type: none"> • Alle møter presis til vakt • Alle har vaktvest • Vaktene har faste plasser/områder • Alle følger vaktrutinene 	Daglig	Alle voksne på skolen
Friminutt <ul style="list-style-type: none"> • En ansatt på trinnet skal alltid være tilstede til alle elever er ute av bygget. • En ansatt på trinnet er på plass ved klasserommet for å ta imot elevene når de kommer inn etter friminuttene. 	Daglig 	Trinnet Trinnet
Elevråd	Holdes ca. 1 gang pr. måned	Kontaktlærer for elevrådet
DKS, 1.-7.trinn	Flere ganger i året	DKS-kontakt

Fadderordning, 1. og 5.trinn	Faste aktiviteter gjennom året.	Kontaktlærere
Individuelle samtaler	Gjennom hele året	Lærere
Leksehjelp, 1.-4.trinn	Mandag-torsdag	Assistenten i SFO
Fysisk aktivitet, 1.-7.trinn	20 minutter pr dag	Lærere gruppe A, B, C
Uteskole, gruppe A, B, C	Fredag i partallsuker	Kontaktlærere
Overnattingstur, 7.trinn	Vår	Kontaktlærere
Dagens lunch	Ordenselever	Lærere/assistenter
Onsdagslunch	Ordenselever	Lærere/assistenter

Tiltak for å avdekke mobbing

Dette gjør Dalsgrenda Montessoriskole for å avdekke mobbing:

- Observasjon i friminutt, korridorer, toalett og klasserom
- Tilbakemeldinger fra voksne på skolen, elever og foresatte
- Elevsamtaler
- Utviklingssamtaler
- Elevundersøkelsen, 7.trinn

Hvordan avdekke mobbing?

Hvilke muligheter har vi for å avdekke mobbing?	Ansvar
Observasjon i klasserom, korridorer, trappehus og toaletter <ul style="list-style-type: none"> • Alle voksne på skolen skal være årvåkne for: <ul style="list-style-type: none"> ○ Erting og plaging ○ Mobbing: fysisk, verbal eller psykisk • Skolen har god vaktdekning i friminuttene, i hovedsak ute. 	Alle ansatte på skolen
Informasjon fra elever <ul style="list-style-type: none"> • Skolen er pliktig til å ta alle henvendelser om erting, plaging og mobbing fra elever alvorlig. Dette innebærer at skolen skal undersøke alle henvendelser fra elever 	Elev Kontaktlærer Ledelsen
Informasjon fra foresatte <ul style="list-style-type: none"> • Skolen oppfordrer foresatte til å kontakte skolen ved mistriivsel/mobbing så raskt som mulig 	Foresatte Kontaktlærere
Informasjon fra voksne på skolen, medelever og andre foresatte <ul style="list-style-type: none"> • Skolen har en forventning til alle ansatte om å melde fra om mobbing • Skolen oppfordrer elever til å si i fra dersom medelever blir utsatt for erting, plaging og eller mobbing • Skolen oppfordrer alle foresatte på foreldremøter om å melde fra til skolen dersom barn blir utsatt for mobbing 	Ansatte Elever Foresatte
Elevsamtaler <ul style="list-style-type: none"> • Elevenes trivsel blir tatt opp i uformelle og formelle samtaler 	Miljøterapeuter Lærere
Utviklingssamtaler <ul style="list-style-type: none"> • Elevenes trivsel blir tatt opp utviklingssamtalene i november og mai 	Elever Foresatte Kontaktlærer
Trivselsundersøkelser, 3.-7.trinn <ul style="list-style-type: none"> • To ganger i året blir elevenes spurt om trivsel og mobbing • Resultatene legges til grunn for evt. tiltak på trinn/klassenivå 	Lærerne på trinn Miljøterapeuter Skolens ledelse

<p>Elevundersøkelsen, 7.trinn</p> <ul style="list-style-type: none"> • I undersøkelsen blir elevenes spurt om trivsel og mobbing • Resultatene legges til grunn for evt. tiltak på trinn/klassenivå 	<p>Lærere på trinn Miljøterapeuter Skolens ledelse</p>
<p>Skolens manual for å avdekke mobbing</p> <ul style="list-style-type: none"> • Når skolens ledelse får melding om mobbing, undersøkes saken ved hjelp av skolens manual for å avdekke mobbing. • Lærer i samarbeid med skolens ledelse avgjør om meldingen om mobbing er en reell mobbing i henhold til definisjonen av mobbing 	<p>Kontaktlærer Miljøterapeuter Skolens ledelse</p>

Hvordan melde en mobbesak?

Foresatte og ansatte kan melde sak om mobbing. Når ansatte melder om mobbing, skal alltid foresatte informeres før skolen setter i gang en undersøkelsessak. Melding om mobbing skal helst være skriftlig og stiles til rektor.

Skolen har laget et meldeskjema for mobbing. Melding om mobbing kan også være utformet som eksemplene under.

Eksempel 1

Som foresatt til Jørgen vil jeg gjøre oppmerksom på at han blir utsatt for mobbing av enkelte elever ved skolen. Jeg viser til § 9a-3 i opplæringsloven og ber skolen gjøre rede for hva som vil bli gjort for å få slutt på mobbingen.

Eksempel 2

Skolen har i dag meldt fra om at sønnen min blir utsatt for mobbing. Jeg ber om at det blir satt inn tiltak for å få slutt på dette.

Melding om mobbing - skjema

§ 9a i Opplæringsloven:

Skolen har plikt til å behandle meldinger om mobbing fra elever og foreldre.

Skjema for melding om mobbing, fylles ut av foresatte og leveres skolen i konvolutt (ikke via mail) adressert til kontaktlærer eller rektor. Skolen kan være behjelpelig med å fylle ut skjemaet.

Utdanningsdirektoratets definisjon av mobbing:

”Med mobbing mener vi gjentatt negativ eller ”ondsinnnet” atferd fra en eller flere rettet mot en elev som har vanskelig for å forsvare seg. Gjentatt erting på en ubehagelig og sårende måte er også mobbing”

Elevers navn (For – og etternavn)	Elevers navn: Trinn:
Hvem melder? (For og – etternavn)	
Hvilken rolle har melder i forhold til barnet? (Mor, far, evt. andre)	
Hva gjelder meldingen? Beskriv saken. Bruk baksiden ved behov.	
Navn på elevens kontaktlærer	
Foresattes underskrift	
Dato	

For internt bruk på skolen:

Hvem mottok meldingen? (Navn på ansatt)	
Dato rektor informeres	

Kopi av skjema legges i elevens mappe og til rektor.

Saksgang i en mobbesak

Nivå i en mobbesak:

- Melding om mobbing
- Undersøkelse
- Vedtak etter kap. 9A i Opplæringsloven
- Melding i PBL Mentor/PlusOffice
- Oppfølgingstiltak

Saksgang i mobbesak

Dette gjøres når mobbing eller alvorlige enkelthendelser blir oppdaget

Nivå	Gjelder	Aktiviteter	Ansvar
Nivå 1 M E L D I N G	Melding av en mobbesak	<ol style="list-style-type: none"> 1. Foresatte skriver melding om mobbing. 2. Dersom skolen oppdager en mulig mobbesak, informerer kontaktlærer foresatte til mulig offer. Meldeskjema sendes hjem for utfylling og returneres til skolen. Kontaktlærer ber samtidig om tillatelse til å starte undersøkelsessaken umiddelbart. 3. Utfylt meldeskjema om mobbing registreres. 4. Rektor informeres. 	<p>Foresatte</p> <p>Kontaktlærer</p> <p>Kontaktlærer</p>
Nivå 2 U N D E R S Ø K E S E	Undersøkelse av melding om mobbing	<ol style="list-style-type: none"> 1. Meldingen undersøkes ved hjelp av kartleggingsmateriell i undersøkelsessaker. 2. Rektor og kontaktlærer vurderer om saken er en mobbesak eller ei i henhold til § 9a i Opplæringsloven. 3. Kopi av meldeskjema og undersøkelsesskjema legges i elevens mappe og til rektor 4. Rektor lager vedtak ; <ol style="list-style-type: none"> a. Ikke mobbing i.h.t. §9 a i Opplæringsloven b. Mobbing i.h.t. §9a i opplæringsloven 5. Vedtaket sendes foresatte. 6. Kopi av vedtaket legges i elevens mappe og til rektor. 7. Mobbesak meldes i PBL Mentor/PlusOffice 	<p>Kontaktlærer - be gjerne om veiledning</p> <p>Kontaktlærer og rektor</p> <p>Kontaktlærer</p> <p>Rektor</p> <p>Rektor</p> <p>Rektor</p>
Nivå 3 M O B B E S A K	Mobbesak - Videre undersøkelse	<ol style="list-style-type: none"> 1. Følg mobbemanual for samtaler og informasjonsrekkefølge 2. Strakstiltak dersom situasjonen er alvorlig. 3. Ved behov: Mobber/e underskriver en avtale med rektor. 4. Avtalen sendes foresatte og kopi legges i elevens mappe. 5. Kopi av alle skjema i legges i elevens mappe og til rektor. 	<p>Kontaktlærer - be gjerne om veiledning</p> <p>Kontaktlærer og rektor</p> <p>Rektor</p> <p>Rektor</p>
	Ved behov: Kontrakt/ avtale mellom mobber og skolen		

Nivå	Gjelder	Aktiviteter	Ansvar
Nivå 4 M O B B E S A K K	Mobbing vedvarer (Rektor og kontaktlærer vurderer om miljøterapeut, andre lærere, avdelingsleder, rektor skal inn i saken) Ved behov: Kontrakt/avtale mellom mobber og skolen	1. Rektor informeres. 2. Rektor lager nytt vedtak. 3. Vedtaket sendes foresatte. 4. Kopi av vedtaket legges i elevens mappe og til rektor. 5. Saken meldes i PBL Mentor/PlusOffice. 6. Undersøkelsene registres på tidligere utfylte skjema. 7. Lag en tiltaksplan med tidsfrister. Elevene som er involvert informeres før tiltakene settes i gang. Mobbeoffer informeres alltid først! 8. Informasjon om tidsplanen til begge parter foresatte. Først til foresatte til den som mobbes. 9. 2-3 samtaler med elevene. Dersom mobbing ikke stopper, innkalles foresatte. Vurder fra sak til sak sammen med rektor, hvem skal være med. 10. Kopi av alle skjema legges i elevens mappe og til rektor. 11. Ved behov: Mobber/e underskriver en ny avtale med rektor. 12. Avtalen sendes foresatte og kopi legges i elevens mappe.	Kontaktlærer Rektor Rektor Rektor Rektor Kontaktlærer Kontaktlærer Kontaktlærer Kontaktlærer Kontaktlærer Rektor Rektor
Nivå 5 M O B B E S A K K	Mobbing vedvarer Viktig: Kontaktlærer og alle involverte på skolen informeres løpende under hele fasen	Er det tunge mobbesaker, trenger skolen hjelp utenfra. 1. Be om hjelp og veiledning utenfra: PPT, BUP, e. a. 2. Oppfølging sammen med foresatte og fagpersonell utenfra. Husk å ivareta eleven. 3. Lag en konkret handlingsplan med tidsfrister og tydelig ansvarsfordeling. 4. Vurder foreldremøter, møter med grupper av foreldre. 5. Flytting av mobber/e vurderes. 6. Fortsett til mobbing opphører.	Rektor

Del 2: Manual for bruk i arbeid med mobbesaker

Innhold:

1. Undersøkelse av meldingen
  - 1.1 Samtale med mulig mobbeoffer
  - 1.2 Samtale med mulig plager/mulige plager
  - 1.3 Gruppesamtale mellom mulig offer og mulig/e plager/e

2. Manual for samtaler og arbeid i mobbesak
  - 2.1 Samtale med mobbeoffer
  - 2.2 Samtale med mobber
  - 2.3 Gruppesamtale
  - 2.4 Samtale med mobbeoffer og plagerne
  - 2.5 Samtale med foresatte til mobbeoffer
  - 2.6 De foresatte til plagerne
  - 2.7 Sanksjoner dersom samtalemодellen ikke skulle lykkes.
  - 2.8 Støtte til offeret. Forslag til plan
  - 2.9 Støtte til mobberen.

1. Manual for samtaler i en undersøkelsessak om mulig mobbing.

1.1 Samtaler med mulig mobbeoffer.

Navn på barnet:

dato:

Samtaler med mulig offer	Utført	Kommentar
Start samtalen ved å si at du har fått vite at eleven har blitt ertet/plaget/utestengt og at dette kan være mobbing. Dette er noe skolen vil finne ut av. Skolen vil uansett bidra til at det blir slutt på at eleven blir ertet/plaget/utestengt		
Gi eleven støtte		
La eleven fortelle uten å presse		
Fortell i grove trekk hva som skal gjøres: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Snakke med mulig plager/plagere ▪ Ved behov: Snakke med mulig offer og mulig plager/e samtidig ▪ Informere rektor ▪ Finne ut om dette er mobbing eller ikke ▪ Uansett. Prøve å få slutt på ertingen/plagingen/utestengingen		

Kopi av skjema legges i elevens mappe og til rektor.

1. Manual for samtaler i en undersøkelsessak om mulig mobbing.

1.2 Samtaler med mulig mobber.

Navn på barnet:

dato:

Samtale med mulig mobber	Utført	Kommentar
Individuell samtale		
Hent eleven ut av klassen		Ikke snakk med eleven om saken før du er på plass der samtalen skal være.
Fortell eleven at skolen har fått melding om mobbing. Skolen skal undersøke saken. Fortell at eleven er navngitt som en mulig mobber.		
Fortell kort hva meldingen går ut på		
Be om elevens versjon av saken		
Inviter mulig mobber til samarbeid, eksempelvis ved å spørre om han/hun har sett at andre som plager eleven		
Dersom ja; spør hva eleven kan bidra med		
Fortell i grove trekk hva som skal gjøres: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ved behov: Snakke med mulig offer og mulig plager/e samtidig ▪ Informere rektor ▪ Finne ut sammen med rektor om dette er mobbing eller ikke ▪ Uansett. Målet er å få slutt på ertingen/plagingen/utestengingen		
Avslutt med å si at ertingen/plagingen/ utestengingen straks må ta slutt og at du vil følge med.		
Følg eleven til klassen (Hent neste elev dersom det er flere mulige mobbere. Fyll ut på nytt ark)		

Kopi av skjema legges i elevens mappe og til rektor.

1. Manual for samtaler i en undersøkelsessak om mulig mobbing.

1.3 Gruppesamtale mellom mulig offer og mulig mobber.

Gruppesamtale	Utført	Kommentar
La siste elev vente og hent de andre		
Fortell hva mulig offer og mulig mobber har sagt.		Hva
Gi en anerkjennelse om mulig		
Fortell at ertingen/ plagingen/ utestengingen straks må ta slutt og at du vil følge med.		
Fortell at du som kontaktlærer og rektor vil drøfte om dette er en mobbesak eller ei. Før det skjer, må kanskje skolen må observere elevenes samspill, evt snakke med andre ansatte eller elever.		
Fortell at dersom dette er en mobbesak skal skolen sette i verk tiltak, det vil si videre undersøkelse i saken og at det gjerne må lages en avtale mellom dem. Dette betyr nye samtaler mellom elevene og informasjon til foresatte.		
Gjenta til slutt at ertingen/ plagingen/utestengingen straks må ta slutt		

Kopi av skjema legges i elevens mappe og til rektor.

2. Manual for samtaler og arbeid i en mobbesak.

2.1 Samtaler med mobbeoffer.

Navn på barnet:

dato:

Samtaler med offer	Utført	Kommentar
Start samtalen ved å si at du vet at eleven blir mobbet.		
Gi eleven støtte		
La eleven fortelle uten å presse		
Fortell i grove trekk hva som skal gjøres og at rektor er informert.		Hva
Si at du skal informere videre		Hvem
Avtal nytt møte		Når
Kontakt de foresatte til eleven		

Kopi av skjema legges i elevens mappe og til rektor.

2.2 Samtaler med mobberne.

Navn på barnet:

dato:

Samtale med mobberne	Utført	Kommentar
Individuell samtale		
Hent eleven ut av klassen		Ikke snakk med eleven om saken før du er på plass der samtalen skal være.
Klargjør at du vet om mobbingen		
Si klart og bestemt at du og skolen ikke aksepterer mobbingen og at rektor er informert.		
Spør om eleven vil si noe (lytt og ikke gå inn i diskusjon)		
Gjenta at mobbingen skal ta slutt umiddelbart		
Du kan invitere mobberer til samarbeid, eksempelvis ved å spørre om han/hun har sett at andre plager mobbeofferet		
Dersom ja; spør hva eleven kan bidra med		
Avslutt og gå til klassen med eleven til klassen		
Hent ut neste elev		

Kopi av skjema legges i elevens mappe og til rektor.

2.3 Gruppesamtale.

Gruppesamtale	Utført	Kommentar
La siste elev vente og hent de andre		
Si hva du og hver enkelt har snakket om og hva som var konklusjonen		Hva
Gi en anerkjennelse om mulig		
Gjenta at mobbingen tar slutt straks og at du vil følge med.		
Si at rektor vil bli holdt informert		
Si at de foresatte blir kontaktet(dette siste gjøres vanligvis)		
Eventuell forespeiling av problemer som kan oppstå		Hva
Avtal nytt møte om ca 3 dager		
1-2 slike møter i tillegg er vanligvis nok		

Kopi av skjema legges i elevens mappe og til rektor.

2.4 Samtale med mobbeoffer og plagerne.

Mobbeofferet og plagerne	Utført	Kommentar
Alternativ 1. Partene bringes sammen etter en tid, for eksempel etter 2-3 møter med plagerne. Begge parter må forberedes. Læreren deltar på fellesmøtet.		
Alternativ 2. Partene bringes sammen alt ved slutten av første møte med plagerne. Mobbeofferet må få vite dette på forhånd og være forberedt. Lærerne må også kort forberede plagerne.		

Kopi av skjema legges i elevens mappe og til rektor.

2.5 Samtale med foresatte til mobbeoffer.

De foresatte til mobbeofferet	Utført	Kommentar
Forklar grunnen til møtet		Hva
Spør hvordan de oppfatter situasjonen(du får da vite hvor mye de vet)		
Gi støtte, ikke gå i forsvar.		
Marker at skolen har regien og si generelt hva som er gjort og skal gjøres.		
Si at rektor er informert.		

Kopi av skjema legges i elevens mappe og til rektor.

2.6 Samtale med foresatte til plagerne.

Prinsipper for samtaler med plagernes foreldre:

- Informer kort om elevsamtalene
- Vær ivaretagende, men tydelig på at mobbingen ikke blir akseptert.
- Be foreldrene snakke alvorlig med sine barn og følge dem opp.
- Avtal kontakten videre.

Foresatte til plagerne	Utført	kommentar
Modell 1.		
<ul style="list-style-type: none"> • ring hjem og forklar kort saken		Når
<ul style="list-style-type: none"> • spør om de vil møte foreldrene til de andre plagerne, uten å si hvem dette er		J/N
<ul style="list-style-type: none"> • ved OK, avtal felles møte etter telefonrunden		Når
<ul style="list-style-type: none"> • ellers individuelle samtaler		
Modell 2		
<ul style="list-style-type: none"> • Kall inn de foresatte til hver plager for seg.		
<ul style="list-style-type: none"> • Evt. fellesmøte etterpå. Se modell 1.		
Modell 3.		
<ul style="list-style-type: none"> • Løs saken med plageren uten å trekke inn foreldrene		

Vanskelige vurderinger.

Samtale i klassen i etterkant.
Klasseforeldremøte.

Kopi av skjema legges i elevens mappe og til rektor.

2.7 Sanksjoner dersom samtalemодellen ikke lykkes.

Sanksjoner dersom samtalemодellen ikke skulle lykkes.	Utført	Kommentar
Sett inn legale sanksjoner mot enkeltplagerne		Hvem?
<ul style="list-style-type: none"> • tenk en sanksjonstrapp 		Hva?
<ul style="list-style-type: none"> • gi en klar advarsel 		
<ul style="list-style-type: none"> • ved fortsatt plaging, sett inn sanksjon 1. 		Hva?
<ul style="list-style-type: none"> • Ved fortsatt plaging gi en klar advarsel 		
<ul style="list-style-type: none"> • Ved fortsatt plaging, sanksjon 2, osv. 		hva?
<p>Som siste utveg kan plageren flyttes til en annen skole.</p>		

Kopi av skjema legges i elevens mappe og til rektor.

2.8 Støtte til offeret.

Støtte til offeret.	Utført	Kommentar
Støtte til positiv utvikling ved:		
<ul style="list-style-type: none"> • å etablere et trygt miljø		Hva?
<ul style="list-style-type: none"> • støtte utvikling av positivt sjølbilde		Hva?
<ul style="list-style-type: none"> • sosial kompetanseutvikling		Hva?
<ul style="list-style-type: none"> • støtte til å bygge opp et nettverk		Hva?

Kopi av skjema legges i elevens mappe og til rektor.

2.9 Støtte til mobberen

Støtte til mobberen	Utført	Kommentar
Tillitsforhold/aksept		
Tiltak i forhold til mobberens situasjon dersom denne er vanskelig		
Oppfølging over tid med samtaler og vurderinger		
Ros /sanksjoner		
Sosial kompetanseutvikling		
Foreldrekontakt		
Tiltak på ulike arenaer		

Kopi av skjema legges i elevens mappe og til rektor.